הגיע הזמן להעביר את הכלכלה והחברה הישראלית למצב חירום

written by דוד מ׳ וינברג | 26.06.2024

ניתוח קר ומחושב של מצבה האסטרטגי של ישראל מראה שהיא עומדת להתמודד עם עשור של לוחמה קשה בשבע חזיתות שונות, בעיקר נגד איראן והמיליציות שלה. הכוחות של האויב מתבצרים סביב גבולות ישראל, ואיראן מתחמשת באופן פעיל ומנסה להוביל להקצנה של הפלסטינים ביהודה ושומרון, וגם בירדן.

מלחמה בהיקף מלא עם חיזבאללה נמצאת במרחק של יומיים עד שנתיים לכל היותר, והיא תהיה אירוע מטלטל במיוחד שיביא להרס בלתי נמנע בממדים חסרי תקדים לתשתיות האזרחיות בישראל (כמו גם בלבנון).

לא הצבא ולא העורף הישראליים ערוכים דיים כדי להתמודד עם המציאות העגומה הזו. לפיכך, על ממשלת ישראל להתחיל בפעולות חירום לחיזוק משמעותי של צה״ל ולגיוס הציבור לקראת מאבק ארוך טווח בתנאי מלחמה. היערכות שכזו תצריך החלטות כלכליות כואבות ושינוי חשיבה בהובלת מנהיגים בעלי תעוזה וחזון כאחד.

אני מאמין שהציבור הישראלי מבין באופן אינסטינקטיבי את נקודת המפנה הדרמטית שהמדינה נמצאת בה ואת הקורבנות שעדיין יידרשו כדי להבטיח את עצם קיומה מעבר לקורבנות האנושיים והחומריים העצומים שכבר נגבו במהלך שמונת החודשים האחרונים.

ואני מאמין שהציבור הישראלי, צעירים ומבוגרים מכל הקשת הפוליטית, משתוקק שלא לומר זועק למנהיגות שתניע אותה להשתתף במאמץ מלחמתי לאומי הולך וגובר למרות המחיר הגבוה הכרוך בכך.

אני לא מדבר על היוזמות הרבות והמפוארות שהשיקו ארגוני החברה האזרחית בישראל בשנה האחרונה כדי לתמוך בחיילים ובבני משפחותיהם, וכדי לרפא ולנחם את קורבנות המלחמה. אני לא מדבר על סעודות "על האש" לחיילים, על נופשים בסופי שבוע לאלמנות מלחמה, או על הלוואות לעסקים קטנים ולחקלאים שנפגעו קשות. אני לא מדבר על המתנדבים שהתגייסו כדי לתמוך בחטופים או במפגינים התומכים ביעדי המלחמה של הממשלה כנגד לחצים בינלאומיים.

כל הפעילויות הללו, המגיעות מכל צידי הקשת הפוליטית והחברתית, הן טובות וחשובות, אפילו הרואיות. אין ספק שחשוב שהן תמשכנה.

אני מדבר על משהו אחר, על מהלכים קיצוניים במטרה להעביר את המדינה למצב מלחמה אמיתי, כדי להתכונן כראוי לאתגרים העצומים שבפתח.

אני מדבר על הפעלת רשות החירום הלאומית (רח"ל) של משרד הביטחון כדי לתגבר ולחזק שירותים כמו בתי חולים, רשתות חשמל, תשתיות מים וביוב, וייצור ואגירת מזון. ישראל חייבת להחזיק אספקה בכמות מספקת (עצומה) של תרופות, מוצרי מזון ומרכיבי ליבה תעשייתיים כדי להחזיק מעמד למשך הפסקה של עד שנה אחת בייבוא היבשתי והאווירי.

בנוסף, גם שירותי כיבוי והצלה זקוקים להגדלת משאבי חירום ניכרת. מעבר לשרפות הנרחבות בצפון ישראל שיצר חיזבאללה בחודשים האחרונים ולהצתות הפראיות ברחבי יהודה ושומרון שבוצעו בידי פורעים פלסטינים, ישראל חייבת להיות מוכנה לפיצוצים במתקני תעשייה בקנה מידה גדול ולשרפות באתרי תשתית מרכזיים בעקבות תקיפות טילים מדויקות בהיקפים גדולים מצד חיזבאללה.

ישראל זקוקה גם לכוח אדם מיומן שיפנה כמויות אדירות של פסולת מתקופת המלחמה. לדברי המומחה לאירועי אסון, ד"ר אפרים לאור (האורקל הישראלי הוותיק בנושאי היערכות חירום לרעידות אדמה ולתקיפה כימית, ביולוגית וגרעינית), מלחמה שכזו עלולה להסתכם ב-200 מיליון טון של הריסות, ואלו עשויות להיות מזוהמות בעצמן או לזהם את אספקת המים ולפגוע בטיפול החיוני במי קולחין.

וישנו גם הצבא. צה"ל צריך להקים כעת לכל הפחות שלוש חטיבות. מדובר על 50,000 חיילים נוספים, ועל כמות עצומה של ציוד צבאי. יש צורך בהגדלה ניכרת של אימוני כוחות החזית, בעיקר של הכוחות המזוינים. חיל הים הישראלי זקוק ליותר מ-5 מיליארד דולר עבור ספינות חדשות, צוללות, מערכות נשק ואנשי צוות במהלך העשור הבא.

התעשיות הביטחוניות של ישראל צריכות לייצר מדי שנה 10,000 מל"טי תקיפה ומעקב, 200 תומ"תים (תותחי ארטילריה מתנייעים) מסוג רועם, 100 נגמ"שים מסוג נמ"ר, ו-50 טנקי מרכבה. ישראל צריכה גם לייצר בעצמה פגזי ארטילריה בקוטר 155 מ"מ וטילים מונחים מדויקים עבור חיל האוויר, ובמספרים עצומים. (הדבר נכון במיוחד מכיוון שישראל עומדת בפני הגבלות הולכות וגוברות על השימוש בנשק שסופק על ידי ארה"ב, ומכיוון שקיים מחסור עולמי בתחמושת כזו.)

מדובר במשימה כמעט בלתי אפשרית, שעלותה מאות מיליוני שקלים. בסך הכול, ההערכות הן שישראל תיאלץ להגיע ליכולת ייצור עצומה הגבוהה פי שמונה מיכולת הייצור הנוכחית של התעשיות הביטחוניות הישראליות.

מלבד התקציב שיידרש לכך (והקיצוצים הנלווים שיידרשו בתקציבים האזרחיים), ממשלת ישראל תצטרך לגייס את הציבור לצורך ההקמה וההפעלה של הפלטפורמות הנ"ל.

הגיע הזמן לפשוט על בתי הספר התיכוניים, על הקמפוסים של האוניברסיטאות ועל מעונות דיור מוגן למציאת כוח אדם מתאים; לדחוף את כל הציבור הישראלי, צעירים ומבוגרים מכל רקע שהוא, לשירות בתחום התעשייה ושירותי החירום.

מפעלים חדשים ויחידות חילוץ/תגובה חדשות צריכים להיות מאוישים על ידי כל אדם המסוגל לכך. ביניהם יהיו בהכרח חלקים בחברה הישראלית שנמצאים כיום בתת-ייצוג בתעשייה ובצבא.

אני בטוח שהציבור יגיב בהחלטיות וברצון כשתפנה אליו מנהיגות פוליטית מעוררת השראה, שתוביל את הציבור הישראלי לתוך מבנה-העל לשעת חירום עם יסודות המשבר הלאומי שאני מתאר. אני מרגיש שישראלים צמאים למנהיגות שכזו. הם רוצים מאוד להיקרא לדגל לטובת המאמץ העצום שנדרש.

יש שיגידו שמציאות שכזו תוביל להשבתה כמעט מוחלטת של החיים האזרחיים בישראל, של החינוך, של התרבות והפנאי ושזו תהיה טעות גדולה. שהדבר יחזק את ההתקפות של אויבינו המבקשים להפוך את ישראל לבלתי ראויה למחיה. שהוא יערער את הביטחון העצמי שלנו שלמרות התקפות האויב, ולצד מאמץ מלחמתי כואב, חיי היום-יום בישראל מתקדמים בקצב מהיר, בשמחה, עם הנאות פשוטות (כמו חופשות), תוך הישגים רבים בכל התחומים, ממדע ועד מוזיקה.

ולמרות זאת, הגיע הזמן ל"אתחול" לאומי, להכין את הציבור לקראת הזמנים הקשים שלפנינו. הגיע הזמן לגייס את הכוחות את כל הישראלים בכל המגזרים ובכל שלבי החיים לתקופה של מאבק לאומי אינטנסיבי. הגיע הזמן להקרבה שכמוה לא הכירו הישראלים עד היום.

האלוף במיל' גרשון הכהן, ההוגה הצבאי האידאולוגי ביותר שלנו, טוען כי הצתת אתוס המאבק הלאומי בישראל כיום, ופעולה נחרצת על בסיס זה, הם מעשה חיוני ואפשרי כאחד.

הוא נזכר שדוד בן-גוריון עשה זאת לפני ובמהלך מלחמת העצמאות. הדבר היה כרוך בשליחת ניצולי שואה הישר מאוניות העלייה לשדה הקרב, בגיוס בני נוער למחנות עבודה, ואזרחים ותיקים למפעלים ולשדות, ואפילו בקיצוב של מצרכי מזון בסיסיים. הוא היה כרוך בהכפפת כל ההיבטים של הכלכלה למאמץ המלחמתי.

לדברי הכהן, גם לאחר אסון מלחמת יום הכיפורים ידעה ההנהגה הישראלית לבנות מחדש את הצבא ובמהירות, תוך שהיא מקדישה כל משאב אפשרי לשם כך, וזאת למרות חרם עולמי, חובות תופחים ומיתון כלכלי, ומבלי להיכנע כמעט לבירוקרטיה משפטית וממשלתית.

לפני שנתיים הטילה ההנהגה בקייב על האוקראינים משימת התגייסות לאומית לטובת המלחמה נגד הפולשים הרוסיים. היא גייסה כוח לוחם גדול בתוך חצי שנה והצטיידה בטכנולוגיות הקרב החדשות ביותר, כדוגמת מל"טים.

במאי 1940 גייס ראש הממשלה וינסטון צ'רצ'יל את תושבי הממלכה המאוחדת לדרך הארוכה שלפניהם. לפני שגייס כל בריטי לשירות מלחמה מסוג זה או אחר, הוא הזהיר כי "ניצב בפנינו מבחן מהסוג הקשה ביותר. עומדים בפנינו חודשים רבים מאוד של מאבק ושל סבל. אין לי דבר להציע מלבד דם, עמל, דמעות ויזע".

"אתם שואלים, מהי המדיניות שלנו? ותשובתי היא: להילחם בים, ביבשה ובאוויר, בכל כוחנו ובכל העוצמה שהאל יכול להעניק לנו, להילחם כנגד עריצות מפלצתית, שלא הייתה כמוה בהיסטוריה האפלה והאיומה של פשעי האנושות. זו המדיניות שלנו. אתם שואלים, מהי מטרתנו? אני יכול לענות במילה אחת: ניצחון. ניצחון בכל מחיר, ניצחון למרות האימה. ניצחון, לא משנה כמה ארוכה וקשה תהיה הדרך. שכן ללא ניצחון, לא תיתכן הישרדות".

הישראלים כמהים היום למנהיגות שכזו. גיוס החירום הכלכלי והחברתי המתואר לעיל הכרחי, ואין ספק שהציבור הישראלי יעמוד במשימה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 26.6.2024.